

Úvod do smluvního práva

Smlouva je projev vůle stran zříditi mezi sebou závazek a řídit se obsahem smlouvy. § 1724 OZ

Strany si mohou zvolit libovolnou **formu**, ledaže jsou omezeny zákonem nebo ujednáním s druhou stranou § 1576 OZ Podle dřívější právní úpravy mohla být smlouva uzavřená písemně měněna nebo ručena pouze písemně. Podle nové právní úpravy je možno písemně uzavřenou smlouvu změnit i ústně, pokud si to smluvní strany nevyloučily.

Smlouva je **dvoustranný či vícestranný právní úkon**, jejímž předmětem je zboží, služba nebo peníze. Smlouva zahrnuje rovněž podmínky realizace závazkového vztahu mezi smluvními stranami.

Když mluvíme o **smluvní svobodě**, myslíme 2 věci: (1) právo jedince svobodně se rozhodnout, zda smlouvu podepíše či nepodepíše a (2) právo zúčastněných jedinců určit obsah smlouvy, který se rozhodli podepsat. § 1725 OZ

Zákonné ustanovení upravuje jednotlivé typy smluv tzv. **smlouvy pojmenované**. V zákoně jsou uvedeny podstatné náležitosti těchto smluv. Strany však mohou uzavřít i takovou smlouvu, která není zvláště jako typ smlouvy upravena tzv. **smlouvy nepojmenované** § 1745 OZ

Je běžnou praxí, že smluvní strany si určí, že jejich práva a povinnosti se budou řídit **obchodními podmínkami**, které navrhovatel připojí k nabídce nebo které jsou stranám známy. § 1751 a násl. OZ Navrhovatel tak ztrácí méně času při uzavírání každé smlouvy, a tak může uzavřít více smluv. V zájmu předcházení nákladů ze sporu pro rozpor mezi ujednáním ve smlouvě a obchodními podmínkami zákonodárce stanovil pravidlo, že v případě rozporu platí ujednání ve smlouvě.

Doložka **rebus sic stantibus** § 1764 a násl.: Změní-li se po uzavření smlouvy okolnosti do té míry, že se plnění podle smlouvy stane pro některou ze stran obtížnější, nemění to nic na její povinnosti splnit dluh. !!! Dojde-li však ke změně okolností tak podstatné, že změna založí **v právech a povinnostech stran zvláště hrubý nepoměr a jedna strana je velmi znevýhodněna**, přičemž dotčená strana tuto situaci **nezavinila** a ani **nemohla** při uzavírání smlouvy **předvídat**, má dotčená strana právo domáhat se vůči druhé straně **obnovení jednání o smlouvě**. Pokud se strany nedohodnou, může kterákoli z nich v přiměřené lhůtě podat návrh k soudu. Soud rozhodne o návrhu na změnu závazku, pokud strana závazku podá **návrh k soudu do 2 měsíců ode dne, kdy musela zjistit hrubý nepoměr**.

Smlouva o smlouvě budoucí je upravena v § 1785 a násl.

V srdci smluvního práva je velmi základní **princip pacta sunt servanda**, tj. smlouvy musí být dodržovány. K porušení smlouvy může dojít vadným plněním (§ 1914 a násl), prodlením (§ 1968 a násl.), nemožností plnění (§2006 a násl.) nebo jiným porušením smlouvy (např. porušením povinnosti mlčenlivosti § 1730).

Důsledky porušení smlouvy je možno rozlišit podle toho, zda se jedná o závazek peněžitý či nepeněžitý. V případě peněžitého závazku přichází ze strany porušitele v úvahu povinnost (1) úroky z prodlení, (2) smluvní pokuta, (3) paušální náklady spojené s uplatňováním pohledávky u obchodních transakcí, (4) odstoupení, (5) náhrada škody.

Výše **úroků z prodlení** by neměla být nepřiměřená a neměla by být v rozporu s dobrými mravy. Z judikatury českých soudů nelze obecně dovodit, jakou výši úroků z prodlení si strany mají sjednat, aby předešly riziku neplatného ujednání. Lze snad jen konstatovat, že pokud si smluvní strany ujednají úroky z prodlení ve výši 0,5 % z dlužné částky denně, je zde potenciálně vysoké riziko, že takové ujednání může soud prohlásit za neplatné. Naopak úrok ve výši 0,1% z dlužné částky denně je ujednání, které je s určitostí platné.

Smluvní pokuta má několik funkcí. Především má odrazovat smluvní stranu v porušení smluvních povinností. V případě že k porušení smluvní povinnosti přesto dojde a povinná strana musí smluvní pokutu uhradit, pak plní funkci kompenzační. !!! Pokud si strany smlouvy ujednaly za porušení smluvní povinnosti smluvní pokutu, nelze požadovat vedle toho náhradu za škodu způsobenou v důsledku stejného porušení smluvní povinnosti. Jelikož se jedná o dispozitivní normu, mohou si strany ujednat i něco jiného např. že vedle ujednání o smluvní pokutě není dotčeno právo na náhradu škody.

Smluvní právo zabraňuje oportunistu, zavádí efektivní podmínky, alokuje rizika, snižuje transakční náklady, minimalizuje uzavření nechtěných smluv.

Zdroj:

- přednáška
- Občanský zákoník č. 89/2012 Sb.
- seminární cvičení
- Fryštenská, M. Ekonomická analýza civilního práva (PDF na Internetu), kapitola 5. Smluvní právo a ekonomická analýza